

Per què va triar l'Orient Mitjà, i més concretament Síria?

—Com a *freelance*, has de buscar conflictes que, en certa manera, poden tenir un interès mediàtic. És per això que intento trobar conflictes en què o bé l'accés sigui bastant complicat o bé no tinguin repercussió mediàtica. Per poder explicar-los i perquè treballes molt millor. No té cap sentit que, si en un conflicte ja hi ha 200 periodistes i 200 fotògrafs, hi vagi jo.

A Síria hi vaig arribar al principi del conflicte. En aquell moment no hi havia ningú. Era el 2011 i érem deu periodistes, com a molt. La intenció també era continuar les primaveres àrabs. Abans havia estat a Líbia, i quan va acabar la guerra me'n vaig anar a Síria. Tots dos representen països on les primaveres àrabs han desembocat en conflictes oberts.

—**Ha arribat a dir que Síria és el país més dur del món per a un periodista.**

—Això ho vaig dir dins del context d'una pregunta. És dur per als periodistes, sí, però el país també és dur per a les persones que hi viuen i pateixen el conflicte. Els periodistes, amb tot, tenim la sort de poder decidir quan hi anem, quan en sortim i amb qui treballem. Al final qui acaba pagant les conseqüències dels conflictes són les persones; els nens, les dones i la gent gran.

—**Potser amb Síria sí que ha canviat això de poder decidir quan hi entres i quan en surts.**

—Sí. A Síria la diferència és que, del març del 2011 al setembre del 2012, havies de treballar en condicions molt adverses. La primera entrada al país va ser de forma il·legal, per Turquia. Com que el Govern de Baixar Al-Assad no ens podia o no ens volia donar passaports als periodistes, vam haver de buscar uns contrabandistes que creuaven la frontera. A partir d'aquí, anaves treballant amb contactes que anaves fent, passant d'un cantó a l'altre. El tema és que era molt complicat perquè havies de creuar dues fronteres il·legals i, a més, havies de poder moure't dins del país. La clau és aconseguir aquests contactes inicials per poder moure-t'hi.

—**Després de les noves desaparicions de periodistes espanyols fa dues setmanes, el seu amic Gervasio Sánchez, també fotoperiodista, va dir que tenia dubtes sobre si valia la pena continuar cobrint el conflicte siríà costés el que costés.**

RICARD GARCIA VILANOVA

«Amb bombardejos puntuals mai no s'aconseguirà derrotar Estat Islàmic»

Ricard Garcia Vilanova (Sant Cugat, 1971) és fotoperiodista de guerra, en la seva màxima expressió. Treballa com a 'freelance', pel seu compte, perquè se sent més lliure. Les seves imatges han aparegut a mitjans de tot el món, des de The New York Times i Der Spiegel fins a la CNN i la BBC. Dels seus cinc anys cobrint el conflicte a Síria ha nascut «Llampades en la foscor», que s'exposa La Virreina Centre de la Imatge. Avui no hi veu una sortida propera.

Entrevista de Nicolás Tomás
Fotografies de Ricard Garcia Vilanova

ALEP, AGOST DE 2012

Soldats de l'Exèrcit Lliure de Síria lluiten contra les tropes d'Al-Asaad a la ciutat vella d'Alep. Un combatent mira el cel abans d'obrir foc contra un helicòpter enemic. A la dreta, el fotoperiodista Ricard Garcia Vilanova.

blement és així. I Estat Islàmic ha aconseguit justament això: dominar les agendes informatives.

—Coneix Estat Islàmic per dins molt millor que altres persones. Va ser segrestat pel grup gihadista durant 194 dies. Són com els veiem per la televisió?

—Del tema del segrest i d'Estat Islàmic per dins saps que no n'he parlat mai perquè crec que és temps i protagonisme que trec a parlar del que realment importa, que és la gent que mor cada dia en aquest país.

—No, no volia anar per aquí, sinó que si realment la imatge que en tenim es correspon amb la realitat.

—Jo et puc explicar l'evolució que jo he vist o per què s'ha arribat a la seua creació, però l'experiència personal meva...

—I com ha evolucionat, doncs, aquest grup?

—Al principi del conflicte, a Síria el que esperava la població civil era una intervenció de la comunitat internacional o de la Lliga Àrab. Però no va existir. Llavors, tot això va crear un malestar entre la població civil que era massacrada dia a dia. I aquest malestar va crear un forat perquè hi entressin aquests grups de tall més islamista. Al principi eren grups més moderats.

El que sí que vaig veure és que va haver-hi com un canvi de certa gent que entenia que aquests grups defensaven els seus interessos. Per això va tenir tanta acceptació. Tinc amics que m'ensenyaven fotografies de gent relacionada amb Al-Qaida. Gent que dos mesos abans vestien texans i bevien coca-cola. Va haver-hi un punt d'inflexió en el qual es podria haver fet alguna cosa, però no es va fer.

—Es pot combatre Estat Islàmic?

Sembla que els únics que hi han fet alguna cosa són els kurds.

—Els kurds estan aconseguint èxits però mira, ara Turquia els està bombardejant. I són l'únic grup que està lluitant contra Estat Islàmic. Si es vol fer alguna cosa per derrotar-los, ha de ser una intervenció terrestre. Però en aquest moment no crec que hi hagi cap país que vulgui o

pugui assumir-ho. Estem parlant d'una quantitat d'infraestructura, tant logística com econòmica, que l'únic país que podria fer-ho és els Estats Units. I els Estats Units l'únic que està fent són bombardejos aeris de forma puntual i poca cosa més. Amb els bombardejos puntuals no s'aconseguirà mai derrotar Estat Islàmic.

—Vostè, que ha estat cinc anys anant i venint de Síria, és capaç de copsar totes les dimensions del conflicte?

—No, sóc un estrany a Síria. Només puc donar una visió del que jo he vist, de com ha canviat la gent, del dia a dia, d'aspectes de la vida quotidiana. Però el conflicte va molt més enllà. No puc parlar d'implicacions polítiques, econòmiques o religioses més enllà de la meua pròpia experiència.

—Hi veu possible una sortida?

—En els propers anys, no. Quan va començar el 2011 simplement hi havia dos actors implicats, el govern de Baixar Al-Assad i l'Exèrcit Lliure de Síria. De fet, en aquell moment ni tan sols existia l'Exèrcit Lliure de Síria; eren simplement persones que es manifestaven de forma pacífica i eren reprimides, primer amb franc-tiradors i després amb morters, barrils de TNT, armes químiques... Ara, però, hi ha cinc actors principals implicats: el govern sirí, l'Exèrcit Lliure de Síria -que pràcticament està en vies d'extinció-, Estat Islàmic, altres grups islamistes agrupats en una coalició i els kurds. En aquests moments, la sortida és inviable.

—Pot acabar enquistant-se i convertir-se en una espècie de conflicte com el d'Israel i Palestina?

—Sí, però va molt més enllà. Ara està afectant altres països, com Líbia, →

—Qualsevol conflicte s'ha de cobrir. Si no l'expliques, no existeix. Si no hi ha la informació necessària, el ciutadà no pot fer aquesta valoració. Al final som nosaltres qui tenim aquest poder de decisió. Sí que és cert que aquest país ha canviat molt des del principi del conflicte, però no ha deixat de ser un país en què no es pugui continuar treballant. Jo mateix hi he estat dues vegades aquest any i n'acabo de tornar fa tres mesos o quatre. És important que la gent continuï estant informada.

—Estat Islàmic ha canviat el focus informatiu del conflicte?

—El tema d'Estat Islàmic ha creat una apagada informativa. Ara mateix només es parla d'això. No es parla de les trenta o quaranta persones que moren cada dia en aquest país. Tot ha quedat com relegat, perquè ara ens afecta de forma directa. Aquesta és la gran diferència. La culpa és nostra per jugar el seu joc.

—I la gent està prou ben informada sobre el que hi passa?

—No. Justament per l'apagada informativa que hi ha ara mateix per tot el que té a veure amb Estat Islàmic. No hi ha informacions sobre el conflicte, però també és cert que tampoc hi ha interès per aquest tipus d'informació. Lamenta-

«Si es vol fer alguna cosa per derrotar Estat Islàmic cal fer una intervenció terrestre»

«*El meu límit és el que jo no voldria que fessin amb mi si jo fos qui surt a la imatge*»

→ Nigèria, Egipte, el Líban... Té unes implicacions de conflicte regional, molt més enllà del que va ser el seu començament, que era una guerra civil interna. Avui és a escala mundial. També tots els atacs terroristes que hi ha arreu del món hi tenen a veure. No només s'enquistarà, si no s'ha enquistat ja, sinó que, a més a més, està molt més estès.

—**Hi ha un problema quan el periodista es converteix en notícia en comptes de les víctimes?**

—No s'ha de parlar de nosaltres. Els periodistes no hauríem de ser mai notícia. És per això que no hem parlat mai del nostre segrest. Nosaltres simplement tenim una feina que és anar allà, explorar i donar una informació perquè la societat ho pugui saber i decidir.

—**S'ha de poder mostrar tot?**

—Els límits sempre són subjectius. El que per a un periodista pot ser correcte, per a un altre no. Partint d'aquesta base, el meu límit sempre és el que jo no voldria que fessin amb mi si jo fos el protagonista d'aquella imatge. S'ha de tenir molt en compte el respecte, sobretot a

llum, amb prou feines tenen menjar... I s'hi estan durant sis mesos. I ells fan una acció directa que ajuda la població. La nostra en aquest sentit crec que té menys valor.

—**S'ha especialitzat molt en els conflictes. N'ha cobert diversos i hi passa molt de temps.**

—Treballo molt els temes. Intento estar el màxim de temps possible. No crec en el periodista paracaigudista que arriba allà, hi està deu dies, fa el reportatge i se'n va. És important dedicar-li el màxim temps possible. Només així comences a entendre la seua cultura, el context històric del país... Com més temps inverteixis, al final, més acceptació tens. No és el mateix que et vegin com un

A l'esquerra, dos germans són curats de ferida de metralla. A la dreta, una manifestació de només mil persones. La del dia anterior, de sis mil, havia estat atacada.

—**Un motiu recurrent de les seves fotografies és els nens. Són qui més pateixen les conseqüències del conflicte?**

—Per descomptat que sí. Els nens són els més desprotegits i són els que en paguen el preu més alt. Síria no ha deixat de ser una excepció en aquest sentit. Lamentablement.

—**Després de tot el que ha viscut, ha tornat en diverses ocasions a Síria. Aquest mateix any dues vegades. D'on treu el valor?**

—El valor és de les persones que són allà. Nosaltres som periodistes que fem una feina. Ningú ens obliga a anar-hi...

—**Però no tots els periodistes semblen disposats a assumir aquests riscos.**

—Simplement és una especialització d'una feina concreta, i ja està. Tampoc no hi dono més importància. Insisteixo: ningú m'obliga a fer això.

la família. Una altra cosa important és l'empatia. En el fons estàs treballant amb el dolor aliè.

—**La té, aquesta sensació de viure del dolor aliè?**

—La nostra feina és bàsicament això. Evidentment tenim aquesta part de responsabilitat. Has de tenir un compromís molt gran amb tu mateix per tenir el respecte i l'empatia necessaris per poder mostrar tot això.

—**Per què fotografia, a part de fer-ho per guanyar-se la vida?**

—Tot aquest tipus de professions -en què et malguanyes la vida, no te la guanyes- són vocacionals. Hi ha moltes altres professions que també són molt vocacionals. Ara treballo al Txad, en una base de Metges sense Fronteres. Són persones excepcionals. S'hi passen aquí sis mesos treballant en unes condicions deplorables. No tenen aigua, no tenen

actor implicat que no que et vegin com a un paracaigudista.

Recordo que l'agost del 2012 a Síria, quan van obrir les fronteres, es van muntar una espècie de *tours* a la ciutat d'Alep. Una furgoneta amb vint periodistes arribava a l'hospital, feien cinc minuts de fotografies sense dir paraula ni res i marxaven. Va generar un malestar profund perquè ho consideraven un circ. L'endemà van penjar un rètol a l'hospital prohibint-hi l'entrada a qualsevol fotògraf i periodista.

—**Hi ha trobat res d'humà, en la guerra?**

—La guerra treu el pitjor i el millor de l'home. Treu la part més inhumana dels homes, però també l'altruisme. Gent que en un moment determinat ajuda altra gent, gent que és capaç de donar la seua pròpia vida per poder ajudar les altres persones... •